

Greg. IX. Mediolanensi Archiepiscopo. (an. 1227.)
IN nostra proposuisti presentia, quod nonnulli Clerici a Sede Apostol. plures literas (non tamen alias de aliis mentionem facientes) impetrant fraudulenter, quod in pluribus Ecclesiis admittantur: sicque aliquando in aliis recepti, licet nondum in eis Ecclesiasticum beneficium sint assecuti, alias Ecclesias super receptione sua nihilominus impetunt, & molestant a: [& infra.] Mandamus, quatenus eos Clericos Ecclesiis, in quibus recepti sunt, faciens esse contentos, non permittas alias ab eis occasione literarum hujusmodi molestari. Nisi de receptione forte sua expressam fecerint mentionem.

CAP. XXXIII.

Non valet rescriptum, quod procurator revocatus, & de hoc certificatus, extra iudicium impetravit: secus tamen, si in iudicio: dummodo revocatio ad notitiam adversarii, vel iudicis non pervenit: hoc dicit, secundum lecturam magis communem.

Idem Episcopo Silvanestensi, & Abbati Caroli loci. b (an. 1228.)

III. EX parte Decani, & Capituli Laudunensis fuit propositum, quod cum ipsi auctoritate Apostol. indulgentiam in nobilem virum I. excommunicationis sententiam protulissent: procuratoribus partium propter hoc ad sedem Apostol. accedentibus, & lite super diversis articulis contestata, nos causam vobis commisimus terminandam, hoc adjecto, ut non obstantem literam prater assensum partium impetratæ. Dicitur autem nobilis citatus proposuit, quod per illas literas procedendum non erat, ex eo quod V. qui easdem literas impetraverat, falsus existeret procurator, cum ipse ante impetrationem literarum ipsarum, propter suspicionem, quam contra eundem conceperat, mandatum sibi traditum revocasset. Eis igitur proponentibus ex adverso, quod ad nos, vel ad ipsos hujusmodi revocatio non pervenit, vos quod deberetis per literas ipsas procedere, per quandam interlocutoriam protulistis: [& infra.] Petente itaque procuratore ipsorum, ut inspiceretis prædictam indulgentiam, procurator ipse Nobilis ex adverso respondit, quod non erat per jam dictas literas procedendum, exhibens alias quasdam posterius impetratas, inter alia continentes, ut si de partium voluntate procederet, causam terminaretis eandem: alioquin ipsam sufficienter instructam remitteretis ad sedem Apostol. examen, cum indulgentia memorata. Quas literas ipsi ex eo non valere dicebant, quia per eundem V. & post revocationem mandati fuerant impetratæ. Quia vero juxta generalis statuta Concilii, Apostol. literæ, quas sine speciali mandato Domini quis impetrat, valere non debent, nisi sit de illis personis, a quibus non est exigendum de jure mandatum: mandamus, quatenus si revocatio mandati ad procuratorem pervenit (cum minus valere debeant literæ, quæ impetrantur ab illo, a quo mandatum Dominus revocavit) in negotio e juxta priorum continentiam literarum, non obstantibus posterioribus, procedatis.

CAP. XXXIV.

Rescriptum impetratum contra hominem alicujus diocesis, non extenditur ad hominem ejusdem nominis alterius diocesis.

Idem Decano, & Magistro. G. Canonico Leodiensi. (an. 1228.)

Significante V. nos noveris accepisse, quod cum R. contra V. Remensis diocesis super quibusdam pannis, & aliis ad iudices literas impetrasset, idem V. excipiendo proposuit, quod cum idem non de Remensi, sed de Leodiensi diocesi existeret, per hujusmodi literas (cum de diocesi Leodiensi non facerent aliquam mentionem) conveniri de jure non poterat, nec debebat. Et quia exceptionem

a Vide lib. 1. §. sed & si quis. D. de Carb. ed. & D. de lib. caus. l. ordinata. b in multis antiquis ita, & Abbati Compendiensi. c In uno antiquo, in negotio isto, d faceret.

hujusmodi admittere denegarunt, nostram audientiam appellavit a. Ideoque mandamus, quatenus si est ita, revocato in irritum, &c.

CAP. XXXV.

Per rescriptum impetratum contra homines diocesis, non possunt conveniri homines civitatis.

Idem Priori sancti Laudunensis, & Succentori Rothomagensi. (an. 1228.)

Rodolphus Clericus rector Ecclesiæ sancti Christophori de civitate Sagiensis, sua nobis insinuatione monstravit, quod cum magister R. eum per quasdam literas contra Episcopum Sagiensis, & quosdam alios Sagiensis diocesis, super rebus, & rebus aliis impetratas a nobis, coram iudicibus super eadem Ecclesia per generalem clausulam [quidam alii] convenisset: idem rector proposuit excipiendo, quod cum esset de civitate Sagiensis, & sub eadem clausula nullus de civitate ipsa intelligatur inclusus, conveniri non poterat per eandem. Et quia dicti iudices exceptionem hujusmodi recusarunt admittere, nostram audientiam appellavit. Ideoque mandamus, quatenus si est ita, revocetis in irritum, &c.

CAP. XXXVI.

Si conveniendus per clausulam, moriatur re integra, successor conveniri non potest.

Idem Abbati sancti Jacobi. (an. 1229.)

Significavit nobis Comitissa Namurensis, quod cum mortuo Comite fratre suo, ipsa in ejus successerit Comitatu, G. & B. per quasdam literas Apostolicas contra Tullen. Episcopum, & quosdam alios Clericos, & Laicos impetratas, eam coram iudicibus [ad quos obtentæ fuerant] super quadam summa pecuniæ, quam eidem fratri suo se mutuasse dicebant, per illam generalem clausulam, [quidam alii] [quia in prædicto Comitatu successerit] convenirent: excipiente itaque procuratore suo, quod cum adhuc frater ejusdem mulieris viveret, quando eadem literæ impetratæ fuerunt, nec per ipsas, dum viveret, fuerat ad iudicium evocatus, earum auctoritate non poterat conveniri. Et quia iudices exceptionem non admittebant ipsius, nostram audientiam appellavit. [& infra.] Ideoque mandamus, quatenus si est ita, revocato in irritum, &c.

CAP. XXXVII.

Non valent literæ executoriæ, in quibus impetrans falso dixit monitorias præcessisse.

Idem Abbati sancti Victoris. (an. 1229.)

EX insinuatione Episcopi Ambianensis accepimus, quod I. Clericus super ejus provisione ad ipsum præceptorias, & postmodum ad vos b executorias contra eum literas impetravit. [& infra.] Quocirca mandamus, quatenus si nullæ monitoriæ super hoc præcesserint, executoriis super sedeat eisdem, dummodo eadem executoriæ de monitoriis fecerint mentionem: alioquin in executionis negotio, juxta directum ad vos pro ipso mandatum, ratione prævia procedatis.

CAP. XXXVIII.

Cessantibus clausulis, in dubio Papa non intendit gravare eundem collatorem super provisione duorum: ideo secundus impetrans repellitur, sive primus expectet, sive sit jam gratiam consecutus: hoc dicit secundum intellectum glossæ.

Idem Noviensis Episcopo. (an. 1229.)

Mandatum Apostolicum ad te directum, ut Magistrum S. faceres in Canonicum recipi, & in fratrem Novien.

a Vide & l. a procedente. & ibi Bart. C. de dilat. b ad duos loquitur, ad Abbatem, & Episcopum. Ne putes erratum esse, & pluralis locutio duorum numero consistere potest. 4. qu. 3. §. ubi numerus, verum rectius loquitur Abbati S. Victoris, & collegio, alias non subauditur in plurali. c. quam gravi. inf. de cri. falsi.

Novien. Ecclesiæ, si pro alio ibidem non scripsimus, qui hujusmodi gratiam prosequatur, alio jam beneficium per nostras literas obtinere, prosequi non teneris. Cum super receptione duorum gravandi Ecclesiam antedictam, non fuit intentio mandatoris.

CAP. XXXIX.

Ecclesia, in qua Papa primus dedit monitorias, & secundus executorias, per primum, non per secundum intelligitur gravata.

Idem Gregorius IX. (an. 1229.)

Literis Apostolicis ad vos directis, ut G. Clericum reciperetis in Canonicum, & in fratrem, nisi pro alio fuisset per nos Ecclesia vestra gravata, mandatum nostrum vos exequi volumus, & mandamus. Non obstante, quod T. Subdiaconum per nostras literas executorias recepistis, qui a bonæ memoriæ H. prædecessore nostro monitorias impetravit. Cum factum prædecessoris nostri potius, quam nostrum fuerimus prosecuti. a

CAP. XL.

Diæcesanus, cui scribitur, ut in Diocesi sua, ubi pro alio scriptum non est, provideat, vel faciat provideri, non potest id exequi circa beneficium spettans ad collationem alterius, iam pro alio gravati.

Idem.

Abbatem, qui mandatum Apostolicum jam recepit, ut S. Clerico in aliqua Ecclesiæ sui monasterii provideat, & per literas generales ad Diæcesanum Episcopum obtentæ, ut in Diocesi sua (ubi pro alio scriptum non esset) faceret provideri, cogi juris ratio non permittit, nec super conferendis Ecclesiis, aut beneficiis aggravari, etiam si facultatem habeat Diæcesanus per easdem literas providendi.

CAP. XLI.

Per rescriptum directum excommunicatori, ut absolvat excommunicatum, si contra Concilium eum excommunicavit, datis executoribus, qui eo non parente exequantur, non excommunicatori, sed executoribus cognitio demandatur.

Idem.

AB excommunicato, qui contra statuta Concilii b generalis asserit se ligatum, literis ad excommunicatorem obtentis, ut (si est ita) sine difficultate absolvat eundem, & aliis c deputatis iudicibus, qui (eo non parente) mandatum Apostolicum exequantur: non excommunicatori (qui de facto suo in hoc certus esse debet, licet in hoc deferatur eidem) sed illis cognitio demandatur.

CAP. XLII.

Si impetrans rescriptum ad beneficium dixit se non beneficiatum, cum tamen haberet beneficium, licet exiguum, non valet rescriptum.

Idem.

Si proponente aliquo nondum se beneficium Ecclesiasticum assecutum, super provisione ipsius (licet minus competens obtinentis) rescriptum Apostolicum de hoc mentionem non faciens, impetretur, illud veluti fraudulenter obtentum dicimus non valere.

CAP. XLIII.

Abutentes rescripto Apostolico in casibus hic enumeratis, privantur commodo rescripti, & condemnantur in sumptibus, & damnis adversario.

Idem Episcopo Parisiensi.

Quia nonnulli diversis modis literis Apostolicis abutuntur, statuimus, ut quicumque obtentas sub nomine suo literas aliis ejusdem nominis tradunt, qui quos volunt, fatigant indebite per easdem, & qui eas tali modo recipiunt: quique illos, contra quos nihil habent questionis, faciunt in iudicium evocari: aut literas ipsas ad futuras rrahunt controversias, quæ nondum fuerant tempore im-

a executi. b Later. sub Innoc. III. c. 47. c & aliis sibi iudicibus deputatis.

petrationis exortæ: seu quæquam super uno negotio, vel etiam solitiose super pluribus personalibus actionibus, quæ sub uno iudice possent tractari commodius, per varias literas coram diversis iudicibus trahunt, ut laboribus fatigatus, & sumptibus, vel compellatur componere, vel cedere juri suo: aut reus actorem eodem tempore ad diversa loca, vel indeterminate ad villam, quæ commune cum pluribus ejusdem provincie villis habet vocabulum, citari procurat, ut dum non comparuerit, excommunicetur quasi contumax, & sic eum a sua intentione repellat: earundem literarum commodo careant a, & adversariis in moderatis expensis, ac damnis, quæ propter hoc eos pertulisse constiterit, condemnentur.

TITULUS IV.
DE CONSUE TUDINE.
CAP. I.

Consuetudo inferens gravamen Ecclesiis, debet iudicis officio tolli. hoc dicit secundum intellectum magis singularem. Gregorius I. in Registro. b (an. 591. Roma in Siciliam.)

Consuetudines, quæ Ecclesiis gravamen inducere dignoscuntur, nostra nos decet consideratione remittere.

CAP. II.

Ex consuetudine potest introduci actus, sive solemnitas, per quam sine apprehensione reali transfertur possessio rei absentis. h. d. & est casus singularis, secundum Abbatem Siculum. Innocentius III. Archiepiscopo, & Cap. Lugdunensi. (an. 1199. Roma in Daniam.)

EX c literis: [& infra.] Si vero aliquis possessionem aliquas claustris, vel aliis religiosis locis in bona valedudine, vel ultima voluntate, pro suorum vult remedio peccatorum conferre: hanc conferendi formam esse proponis, quod in hujusmodi donationibus modicum terra consuevit in manu accipere, vel in extremitate d pallii, quod manu Prælati Ecclesiæ sustinetur, aut super altare ponendum sub testimonio videntium, & audientium, sub dicta forma, quæ scotatio vulgariter appellatur: [& infra.] Discret. vestræ mandamus, quatenus donationes eorum, quæ sub obtentu consuetudinis claustris, Ecclesiis, vel quibuslibet locis religiosis pie conferuntur, vel etiam sunt collata, faciatis irrevocabiliter observari, cum hujusmodi signum, quod scotatio dicitur, non tam factæ donationis, quam traditæ possessionis sit evidens argumentum.

[1 Quas tu nobis, frater Archiepiscopo, destinasti, intelleximus manifeste, quod regnum Daciæ, quantum ad ea, quæ ad jus fori contingunt, consuetudinibus suis, & institutionibus Regum suorum omnino regatur. Unde nullum usum testamentorum illius provincie hominibus contingit habere, qui alibi in ultimis decedentium voluntatibus secundum legalem observantiam custoditur.]

[2 Verum quia hujusmodi donatio malitiose a quibusdam cavillatoribus, sicut asseris, impeditur, a nobis humiliter postulasti, ne loca religiosa, & Ecclesiæ, quibus multe possessiones sub scotatione hujusmodi sunt collatæ, ab aliquibus possint, vel debeant temere perturbari, paterna debemus sollicitudine provide-re. Nolentes igitur, ut tales constitutiones, quas diuturnitas temporis, ut asseris, observavit, & usus consuetudinis approbata hætenus retinuit, temeritate qualibet infirmetur.]

CAP.

a adde generaliter de actibus, qui infirmant rescriptum. l. 1. C. si contra jus, vel util. publ. b lib. 1. epist. 64. ad Felicem Episcopum Messanensem, & cap. 1. eod. tit. in 1. compil. c Cap. 1. eod. tit. in 3. compil. d in quibusdam recentioribus ita, sed male, meo iudicio, vel in extremitate Pallii manu Prælati Ecclesiæ, &c.

CAP. III.

Non valet consuetudo, ut in causis Ecclesiasticis dictum populi pro sententia teneatur.

Idem Innoc. III. Episcopo Pictaviensi. a (an. 1198.)

Ad nostram audientiam b noveris pervenisse, quod in tua diocesi etiam in causis Ecclesiasticis consuetudo minus rationalis habeatur, quod cum aliqua causa tractatur ibidem, & allegationibus, & querelis utriusque partis auditis, a presentibus literatis, & illiteratis, sapientibus, & insipientibus, quid juris sit queritur, & quod illi dixerint, vel aliquis eorum (presentium consilio requisiti) pro sententia teneatur. Nos igitur attendentes, quod consuetudo, quae canonicis obviat institutis, nullis debet esse momenti c, cum sententia a non suo Iudice lata nullam obtineat firmitatem: ut in causis Ecclesiasticis subditorum tuorum, postquam tibi de meritis eorum constiterit, sententiam proferre valeas, si cur ordo postulat rationis, auctoritate tibi presentium (praemissa consuetudine non obstante) concedimus facultatem. d

CAP. IV.

Consuetudo non potest operari, ut Clericus non Episcopus possit exercere ea, quae sunt reservata ordini Episcopali: & est casus notabilis. Abbas.

Idem L. Vicario nostro e apud Constantinopolim constituto. (an. 1199.)

Quanto f de benignitate; [& infra. 1] Pervenit sane ad audientiam nostram, quod quidam simplices Sacerdotes apud Constantinopol. ea sacramenta praesumunt fidelibus exhibere, quae ab Apostolorum tempore fuerunt solis Pontificibus reservata, ut est sacramentum Confirmationis, quod christinando renatos soli debent Episcopi per manus impositionem conferre, ad excusandas excusationes in peccatis: solam consuetudinem praetendentes. [& infra. 2] Difer. t. mandamus, quatenus omnibus Presbyteris districte prohibeas, ne talia de caetero sua temeritate praesumant: quae licet non sint a fidelibus contemnenda, tutius tamen est ea sine periculo ex necessitate (quae legem non g. habet) omittere, quam ut ab his, quibus ea conferre non licet, ex temeritate (quae lege damnatur) non sine gravi periculo inaniter conferrantur: cum umbra quaedam ostendatur in opere, veritas autem non luceat in effectu.

[1 Sed. Ap. locum obtinet celsorem, tanto tibi est sollicitus procurandum, ut te talem eidem exhibeas in negotiis peragendis, non declinans ad dextram, vel ad sinistram, quod non minus res, quam nomine vices Apostolicas gerere comprobabis.]

[2 Cum diuturnitas temporis peccata non minuat, sed augmentet, quae tanto graviora existunt, quanto infelicem animam diutius detinent alligatam. Volentes igitur haec, & alia, quae oculos divinae maiestatis offendunt, de agro dominico extirpare.]

CAP. V.

Non valet consuetudo, per quam interdicti sententia violatur. Idem Decano, & Cap. Cenomanensi. h (an. 1206.)

Cum inter i vos ex una parte, & Canonicos sancti Petri de curia ex altera, super eo, quod dicti Canonici generale interdictum ab Episcopo vestro, vel a vobis in civitate Cenomanensi positum non servabant, quaestio x vertebatur. [& infra. 1] Procurator vero ipsorum proposuit, quod ipsa Ecclesia sancti Petri a prima fundatione libera extitit & exempta: & de consuetudine antedicta in generali etiam interdictum licitum erat eis, pulsatis campanis, alta voce (interdictis, & excommunicatis exclusis) divina officia celebrare. Nos igitur cognito, quod ex tali consuetudine, si qua foret, dif-

a al. Parisiensis, al. Pataviensis. b Cap. 2. eod. tit. in 3. compil. c. Tex. est in gloss. magna, & ibi Cy. G. quae sit lon. consuet. & in d. nemo alieno. in gloss. temporalis ff. de reg. iuris. d Libera facultatem. e Idem Lucio Vicario, & c. f. Cap. 3. eod. tit. in 3. compil. g. l. un. ff. de consuet. & in l. non solum, §. fin. ff. de exc. sur. h al. Idem N. Decano, & c. i. Cap. 4. eod. tit. in 3. compil. & perteretur.

rumperetur nervus Ecclesiasticae disciplinae, ipsam de consensu fratrum nostrorum duximus irritandam.

[1 Ut utraque pars eandem causam sine debito terminaret, suum nuntium ad sed. Ap. destinavit: partibus ergo in nostra praesentia constitutis, per procuratores idoneos eis audientiam praebuimus liberam, & benignam. Et quidem Ecclesia vestra proposuit procurator, quod cum Cenomanensi Ecclesia suo loco, & tempore pro excessibus secularis potestatis interdictum voluit supponere civitati Ecclesiae beati Petri de curia, tanquam suo capiti membrum non cohaerens, campanis pulsatis, apertis januis divina officia celebrare aliis cessantibus non omisit. Cum autem ven. F. n. Hostien. Episc. tunc in partibus illis legationis officio fungeretur, iidem Canonici ad ejus praesentiam accedentes, suam ei super hoc querimoniam exponere curaverunt, qui partibus convocatis, & rationibus utriusque partis diligenter auditis, & cognitis: cum pars Ecclesiae sancti Petri per privilegia sedis Apostolicae non posset ostendere se munitam, imo id firmiter constaret, quod ex superbia potius ad hoc, quam ex causa rationabili duceretur, sententialiter definiuit, quod cum in civitate Cenomanensi positum esset interdictum, illud eadem Ecclesia observaret, vinculo quoque excommunicationis ac poenae ordinis, ac beneficii eos supponens, qui suae ducerent sententiae resistendum. Postmodum vero cum propter quosdam excessus secularis potestatis tota Cenomanensi civitas supponeretur Ecclesiastico interdicto: & ipsi Canonici sancti Petri denunciatum fuisset, ut a divinarum celebratione cessarent, & observarent sicut alia ipsius civitatis Ecclesiae, interdictum, ipsi majorem temeritatem suae audaciae adjungerent: cum majori solemnitate suum officium executi, venire contra legati sententiam non verentes.]

CAP. VI.

In attribuendis officiis novae dignitati, servatur consuetudo vicinarum civitatum, quae si diversa fuerit, servabitur magis rationalis, & alii non praedictis.

Idem Episcopo Heliensi. (an. 1208.)

Cum olim a Londonensi Episcopo nostris auribus intimasset, quod in sua Ecclesia proposuerat statuere Praecentorem, nos ejus precibus inclinati, ei licentiam concessimus Praecentorem huiusmodi ordinandi, dummodo in conferendis sibi redditibus nulli inferretur praedictum, statuentes, ut Praeceptor taliter institutus, in sessionibus, processionibus, & aliis illam haberet in Londonensi Ecclesia dignitatem, quam habent alii Praeceptores in aliis Ecclesiis Anglicanis: [& infra. 1] Quocirca mandamus, quatenus, si secundum diversas consuetudines locorum, diversas habere noveris Praeceptores in Anglicanis Ecclesiis dignitates, jam dictum Praeceptorem illam habere facias in London. Ecclesia dignitatem, eaque manere contentum, quam (rationabilib. & approbatis consuetudinib. Ecclesiae salvis) sine praedictis alieno poterit obtinere.

[1 Postmodum autem nostris fuit auribus intimatum, quod licet idem Episcopus dil. fl. G. in eadem Ecclesia instruisset Praeceptorem, quod tamen a nobis fuerat de praebata dignitate statutum, biennio jam elapso exequi non curavit. Quapropter tibi dedimus i a mandatis, ut illud, sublato cujuslibet contradictionis, & appellationis obstaculo, exequi non postponeres, contraditores per cens. Ecclesiasticam compescendo. Noviter vero dil. fl. Decanus, & quidam alii personarum habentes in Ecclesia memorata suam nobis transmissere querelam: quod cum per Ecclesias Anglicanas consuetudines sint diversae, ac quidam Cantorum minorem, quidam vero majorem habeant dignitatem, nec possint dignitates eorum, cum sint variae, & repugnantes, convenire simul in unum, is, qui noviter est institutus in Ecclesia London. Praeceptor, non contentus eo, quod habere potest sine praedictis aliorum, occasione literarum nostrarum quasdam ipsius Decani, & aliarum personarum ejusdem dignitates Ecclesiae sibi nuntius in praedictum eorum arrogare.

CAP.

a Cap. 5. eod. tit. in 3. compil.

CAP. VII.

Non potest induci ex consuetudine, ut quis possit dimittere dignitatem sine Superioris licentia, vel ut possit electas administrare, non habita confirmatione a Superiore.

Idem Innoc. III. Conventui Corbieni. monasterii. a (an. 1208.)

Cum venerabilis b frater noster Episcopus Hostiens. & L. sanctae crucis Presbyter Cardin. in partibus Alemaniæ legationis officio fungerentur, invenerunt Abbatem de monasterio Hermionen. quod ad Rom. Eccles. noscitur pertinere nullo mediante, ad monasterium Corbieni. quod est etiam Rom. Eccles. speciale, temeritate propria migrasse: licentia illud deferendi, vel confirmatione a nobis, vel ab ipsis, qui vices nostras in illis partibus tunc gerebant, nec habita, nec petita: [& infra.] Postmodum autem nuntii ejus, ad defensionem ipsius, generalem illius terrae consuetudinem allegarunt.

Cum igitur hæc non tam consuetudo, quam corruptela merito sit censenda, quæ profecto sacris est canonibus inimica, ipsam mandamus de caetero non servari. c

CAP. VIII.

De consuetudine potest induci, quod una Ecclesia de gremio alterius teneatur sibi Praelatum eligere. Et consuetudo est optima legum interpres.

Idem Decano [Salesbriensi A.] Archidiacono & Magistro P. Penel. Canon. Parisiensis. d (an. 1208.)

Cum dilectus e filius Guil. Andren. Ecclesiae Monachus, qui pro Clerico ejusdem Ecclesiae se gerebat, & G. procurator monasterii Karofen. super jure eligendi Abbatem in Andren. monasterio, & ejusdem electione in nostra praesentia ad invicem litigarent, idem Guil. electionem suam a fratribus Andren. Ecclesiae concorditer celebratam, auctoritate Apostolica petiit confirmari, asserens tam de jure communi, quam de privilegio speciali, eis ab Alex. Papa concessis, & a nobis postmodum confirmato, liberam eligendi auctoritatem ad eosdem fratres tantummodo pertinere. [& infra. 1] Dicit vero procurator proposuit ex adverso, quod cum olim ad petitionem patronorum Ecclesiae a Morien. f Episcopo fuerit constitutum, quod si praefatus locus divino munere adeo pollularet, ut Prior, aut Abbas constitueretur ibidem, electio ejus penes fratres ejusdem loci, & Capitulum Karofen. penderet, & obtentu huiusmodi statuti sic fuerit longe retroactis temporibus observatum, ut monasterio Andren. vacante, Andren. fratres in Karofen. Capitulo aliquem de gremio monasterii Karofen. sibi eligerent in Abbatem: electio praedicti G. tam contra statuti tenorem, quam etiam contra consuetudinem approbatam [quae optima est legum interpres] minus canonicè attentata, merito cassari debebat: [& infra. 2] Quia nobis constitit electionem ipsam a suspensis, & de suspensio etiam celebratam, eam iustitia cassavimus exigente. Caeterum cum supradictum statutum ita sane posset intelligi, quod per illud nec juri communi, nec privilegio derogetur: ut videlicet ad praedictos fratres electio spectet Abbatis, & ad Karofen. Capitulum confirmatio: mandamus, quatenus si ex parte Karofen. cenobii talis fuerit consuetudo probata, quae juri communi praedictis, in hac parte vos secundum illam decernatis electionem Andren. Abbatis de caetero faciendam alioquin Andren. Monachis jus eligendi Abbatem adjudicare curetis: ut sic de caetero liberam habeant facultatem de gremio Ecclesiae suae, vel etiam aliunde, per electionem canonicam eligendi personam idoneam in Abbatem praesentandam Karofen. Capitulo, ut ab eo (si fuerit Canonica) confirmetur.

a al. ita: Idem Conventui, & Corbieni monasterio. b Cap. 6. eod. tit. in 3. compil. c. Vide l. rem non novam. C. de jud. & ibi Pet. de Bel. Cyn. Bartol. & Bald. & l. 2. C. quae sit lon. consuet. d al. Salesbriensis. e Cap. 7. eod. tit. in 3. compil. f Morinen.

[1 Nam de jure communi omnis congregatio Monachorum eligere sibi debet Abbatem: & in ejusdem Alex. privilegio continetur, ut abeunte monasterii Adren. Abbatē nullus ibi qualibet surreptionis astutia, seu violentia praeparatur, nisi quem fratres, vel eorum pars consilii sanioris secundum Deum, & beati Benedicti regulam duxerint eligendum. A nobis quoque praedictis fratribus dignoscitur esse concessum, ut licitum sit eisdem, cum Ecclesiam suam Abbatē vacare contigerit, personam idoneam de gremio ejusdem Ecclesiae, vel aliunde, per regularem electionem sibi praeficere in pastorem Karofen. monasterii praesentandam, ut ab ipso confirmationem accipiat, & reverentiam, quam ei debet, impendat.]

[2 Et mandari fratribus antedictis, ut juxta quod est habitus obtentum, procederent ad electionem Abbatis, & infra. His igitur, & aliis, quae coram nobis utrinque fuerunt proposita, perspicaciter intellexis.]

CAP. IX.

Capitulum sine Episcopo statuta, seu consuetudines novas facere, vel antiquas immutare non potest.

Honorius III. a Parisiensis Capitulo.

(an. 1221.)

Cum consuetudinis usque longevi non sit levis auctoritas, & plerumque discordiam pariant novitates: auctoritate vobis praesentium inhibemus, ne absque Episcopi vestri consensu immutetis Ecclesiae vestrae constitutiones, & consuetudines approbatas, vel novas etiam inducat; si quas forte fecistis, irritas decernentes.

CAP. X.

Non valet consuetudo, per quam quis inducitur ad peccandum, vel bona propria dissipandum.

Idem Majori, & Burgen. de Rupella.

(an. 1223.)

EX parte vestra fuit propositum, quod cum in patria vestra servatae sint haec duae consuetudines abusive: una, quod si indigena, vel extraneus prodigalitate vitio, vel incuria, seu quocunque casu alio dissipaverit, vel amiserit bona sua, bona uxoris suae, tam mobilia, quam immobilia, pro suae voluntatis libito b alienat. [& infra. 1] Et quod si vir ducat uxorem, quae fide conjugii violata committat adulterium, nihilominus ipsa medietatem omnium bonorum, quae fuerit vir adeptus, impudenter exigit, & improbe apprehendit; quae potius privanda esset omnibus viri bonis: [& infra. 2] Tenore praesentium declaramus, vos non teneri ad huiusmodi consuetudines observandas.

[1 Quare sit interdum, ut viro defuncto mulier remaneat indotata, & superstites filii extremae subiaceant incommodis paupertatis. Alia quoque consuetudo est non impariter reprobanda.]

[2 Quare super his vobis per Apost. sed. provideri humiliter postulastis. Nos igitur saluti, & utilitati vestrae consulere cupientes.]

CAP. XI.

Consuetudo non derogat juri naturali, seu divino, cujus transgressio peccatum inducit: nec positivo, nisi sit rationalis, & praescripta.

Gregorius IX. (an. 1229.)

Cum tanto sint graviora c peccata, quanto diutius infelicem animam detinent alligatam, nemo sanae mentis intelligit naturali juri (cujus transgressio periculum salutis inducit) quacunque consuetudine (quae dicenda est vitiosa in hac parte corruptela) posse aliquatenus derogari. Licet etiam longevae consuetudinis non sit vilis auctoritas, non tamen est usque adeo valitura, ut vel juri positivo debeat praedictum generare, nisi fuerit rationalis, & legitime sit praescripta.

TITU.

a Papiensis leg. b arbitrio, vide text. in l. Labeo ait. §. 1. ff. de pat. & Barr. in extrav. ad repriment. c Vide B. Thom. 1. 2. q. 7. art. 2. & Dom. Sotum lib. 1. de just. & jur. q. 7. art. 21.